

บทที่ 2
ลักษณะสภาพแวดล้อมทางประชากร
เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของตำบลคลองหอยโข่ง

1. ด้านการเมือง/การปกครอง

เขตการปกครอง

แบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 เป็นหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง จำนวน 7 หมู่บ้าน ได้รับประกาศจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ก. ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538

การเลือกตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ด้านนิติบัญญัติตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนด และควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง ประกอบด้วย

- ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน
- รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน
- เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน
- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 12 คน

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง มีหน้าที่ทางด้านการบริหาร กำหนดนโยบายในการบริหารงานในท้องที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่ได้รับอนุมัติหรือเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและตามระเบียบกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน
- รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 2 คน
- เลขานุการคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน 1 คน

2. ประชากร

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

จำนวนประชากรในเขตตำบลคลองหอยโข่ง รวม 6,710 คน แบ่งเป็นชาย 3,594 คน หญิง 3,116 คน จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,862 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 มิถุนายน 2561)

3. สภาพทางสังคม

การศึกษา

ตำบลคลองหอยโข่งมีโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 4 แห่ง คือ

1. โรงเรียนบ้านหน้าวัดโพธิ์	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านตานงา
2. โรงเรียนบ้านคลองหอยโข่ง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านเหนือ
3. โรงเรียนบ้านเก่าร้าง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บ้านเก่าร้าง
4. โรงเรียนบ้านควนบก	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านควนบก

มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง คือ

1. โรงเรียนรัตนพลวิทยา	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านเหนือ

มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 แห่ง คือ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตานงา	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านตานงา
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านเหนือ
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเกำร้าง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บ้านเกำร้าง

สาธารณสุข

ตำบลคลองหอยโข่ง มีการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน ดังนี้

1. สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง คือ	
โรงพยาบาลคลองหอยโข่ง (ยุวสมาคมแห่งประเทศไทย)	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งเลียบ	ตั้งอยู่หมู่ที่ 5
3. ศูนย์บริการสุขภาพชุมชนโรงพยาบาลคลองหอยโข่ง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2

อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ตำบลคลองหอยโข่งตระหนักถึงสุขลักษณะพื้นฐานและเห็น
ความสำคัญ จึงรณรงค์ให้มีอัตราการใช้ส้วมราดน้ำทุกครัวเรือน คิดเป็นอัตราร้อยละ 100 ของประชากรทั้งตำบล

อาชญากรรม

ไม่พบ

ยาเสพติด

ตำบลคลองหอยโข่ง ได้ดำเนินกิจกรรมในการให้ความรู้ การรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติด ตลอดจนการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดและส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู

การสังคมสงเคราะห์

ตำบลคลองหอยโข่ง ได้ให้การสงเคราะห์ผู้พิการในปีงบประมาณ 2561 จำนวน 122 คน และ
ผู้สูงอายุในปีงบประมาณ 2561 จำนวน 657 คน (ข้อมูล ณ เดือน กรกฎาคม 2561)

4. ระบบเศรษฐกิจ

การเกษตร

ตำบลคลองหอยโข่ง เป็นตำบลที่มีพื้นที่มากที่สุดประชากรประกอบอาชีพทางการเกษตร
เป็นหลัก อาชีพหลัก คือการทำสวนยางพารา ประมาณ 38,470 ไร่ รองลงมาคือปาล์มน้ำมัน ประมาณ 2,676 ไร่

การประมง

พื้นที่ในเขตตำบลคลองหอยโข่ง มีแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำสาธารณะ เกษตรกรนิยมขุดบ่อเลี้ยง
ปลาเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือนและขายยังท้องตลาด

การปศุสัตว์

ตำบลคลองหอยโข่ง มีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนหรือขายเพื่อเป็นรายได้เสริม สัตว์เลี้ยงมีดังนี้

- การเลี้ยงไก่ไข่ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงปล่อยตามบริเวณบ้านไว้เพื่อบริโภคและขายในหมู่บ้าน
- การเลี้ยงสุกร มีการเลี้ยงเป็นอาชีพหลักและรายได้เสริม
- การเลี้ยงโค จะเลี้ยงโดยวิธีล่ามเชือกให้กินหญ้าตามบริเวณบ้านหรือทุ่งหญ้าบริเวณกว้างจะเลี้ยงเพื่อขาย ไม่ได้ใช้แรงงาน

การบริการ

ตำบลคลองหอยโข่งมีการประกอบกิจการพาณิชย์ร้านค้าปลีกในชุมชนกระจายอยู่ทุกหมู่บ้าน เช่น ร้านขายของชำ ร้านตัดผม ร้านเสริมสวย ร้านซ่อมรถ ร้านถ่ายเอกสาร เป็นต้น

การท่องเที่ยว

มีแหล่งน้ำตกผาดำ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บ้านเก้าร้าง

อุตสาหกรรม

การอุตสาหกรรมภายในตำบลคลองหอยโข่ง ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม จึงไม่มีนักลงทุนมาลงทุนทำอุตสาหกรรม

การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 6 กลุ่ม

- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านจอมหรี	หมู่ที่ 1
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านตานงา	หมู่ที่ 2
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเหนือ	หมู่ที่ 3
- กลุ่มออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติฯ	หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเก้าร้าง	หมู่ที่ 6
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านควนกบ	หมู่ที่ 7

ศูนย์สาธิตการตลาด จำนวน 2 แห่ง

- ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านเหนือ	หมู่ที่ 3
- ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านเก้าร้าง	หมู่ที่ 6

กลุ่มอาชีพ

- กลุ่มผลิตสมุนไพร	หมู่ที่ 1
- กลุ่มเลี้ยงโค	หมู่ที่ 5
- กลุ่มถักสานตะกร้าจากใยปอ	หมู่ที่ 5
- กลุ่มเลี้ยงโค	หมู่ที่ 6

แรงงาน

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม ทำสวนยางพารา ทำนา สวนผลไม้

5. เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

ข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่นด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ ปี 2559

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหรือชุมชน

ตำบลคลองหอยโข่งมีจำนวน 7 หมู่บ้าน และมีข้อมูลพื้นฐานแต่ละหมู่บ้านดังนี้

หมู่บ้าน/ชุมชน

- หมู่ 1 บ้านจอมหรี
- หมู่ 2 บ้านตานงา
- หมู่ 3 บ้านเหนือ
- หมู่ 4 บ้านยงทอง
- หมู่ 5 บ้านทุ่งเลียบ
- หมู่ 6 บ้านเก่าร้าง
- หมู่ 7 บ้านควนบก

ข้อมูลด้านการเกษตร

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยทำสวนยางพารามากที่สุด รองลงมาเป็น ปาล์มน้ำมันและสวนผลไม้ เช่น มังคุด ลองกอง ทุเรียน เงาะ

ข้อมูลด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติผิวดิน ได้แก่ คลองหอยโข่ง คลองจำไทร คลองส่งน้ำชลประทาน และมีแหล่งน้ำ ที่สร้างขึ้นเอง ได้แก่ บ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล สระน้ำ ฝายกักเก็บน้ำ ประปาหมู่บ้าน

ข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค)

- ระบบประปาขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองหอยโข่ง : ให้บริการหมู่ที่ 2
- ระบบประปาหมู่บ้าน : หมู่ที่ 1, 3, 4, 5, 6 และ 7
- มีถังกักเก็บน้ำประปาหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน

6. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลคลองหอยโข่ง นับถือศาสนาพุทธ ประมาณ 88.42 % รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม ประมาณ 11.51 % และศาสนาคริสต์ ประมาณ 0.07 %

- วัด จำนวน 1 แห่ง คือ วัดโพธิ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2
- สำนักสงฆ์ จำนวน 3 แห่ง คือ
 1. ที่พักสงฆ์บ้านจอมหรีพัฒนาราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 1
 2. สำนักสงฆ์วิมุตตินาครม (ทุ่งยุง) ตั้งอยู่หมู่ที่ 3

3. สำนักสงฆ์อภัยภูเบศร (เก่าร้าง)

ตั้งอยู่หมู่ที่ 6

- มัสยิด ชื่อ ยาบัลเราะฮ์มะห์ จำนวน 1 แห่ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 7

- บาลายเซาะห์ จำนวน 1 แห่ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 6

ประเพณีและงานประจำปี

- งานวันกตัญญู (รดน้ำผู้สูงอายุ)	ช่วงเวลาจัดงานเดือนเมษายนของทุกปี
- งานทำบุญวันสารทเดือนสิบ	ช่วงเวลาจัดงานเดือน 10 ของไทย ทุกปี
- งานตำนานเมืองศิลป์ ถิ่นขุนคลอง	ช่วงเวลาจัดงานเดือนมิถุนายนของทุกปี
- งานวันซึกพระ	ช่วงเวลาจัดงานในวันออกพรรษาของทุกปี

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น คือ กลุ่มอาชีพจักสาน และประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน และที่ใช้ในครัวเรือน

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกที่โดดเด่น คือ ตะกร้าจักสาน เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

7. ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

น้ำ

ส่วนใหญ่จะเป็นน้ำผิวดิน ได้แก่ คลองหอยโข่ง คลองจำไทร คลองส่งน้ำชลประทาน

ป่าไม้

โดยทั่วไปเป็นป่าดิบชื้น มีป่าไม้ที่สำคัญ ได้แก่ สวนป่าสิริกิติ์ ป่าเขาวังพา

ในพื้นที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่น่าสนใจ คือ น้ำตกผาดำ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้รับความนิยมมาก เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์ของป่า ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บ้านเก่าร้าง

8. อิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมอันประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลจากการกระทำของมนุษย์เป็นสิ่งที่มิใช่อิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น ดังนี้

อิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงประชากร

สภาพแวดล้อมของอำเภอคลองหอยโข่งที่เป็นธรรมชาติประกอบด้วย ป่าไม้ เนินเขาและที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ส่งผลให้คลองหอยโข่ง เป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะยางพารา ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ซึ่งเติบโตทางการค้า คลองหอยโข่งเป็นแหล่งผลิตสินค้าที่สำคัญซึ่งเดิมประชากรส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมที่อาศัยสืบทอดกันช้านาน ต่อมาภายหลังได้มีการลงทุนทางการเกษตร เช่น การทำสวนยางพารา การทำสวนปาล์ม การทำสวน ส้มโชกุน การเลี้ยงสัตว์ เช่น โค ตะพาบน้ำ และการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของทางราชการเข้าตั้งในอำเภอคลองหอยโข่งหลายหน่วยงาน ทำให้มีประชากรต่างถิ่นเคลื่อนย้ายเข้ามาประกอบอาชีพมากขึ้นจึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร เป็นการผสมผสานระหว่างคนดั้งเดิมกับคนต่างถิ่นมากขึ้น

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

จากปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมหลายประการของอำเภอคลองหอยโข่งที่ส่งผลต่อผลิตผลทางการค้า โดยเฉพาะผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญและนำผลิตผลออกไปขายยังตลาด ซึ่งเดิมนำไปขายในตลาดหาดใหญ่ แต่ปัจจุบันสินค้าบางอย่าง ได้เปิดขายในอำเภอเอง บางอย่างส่งขายต่างประเทศ เช่น ตะพาบน้ำ ส้มโชกุน ทำให้ประชากรมีรายได้ดีขึ้น นอกจากนี้ปัจจุบันคลองหอยโข่งเริ่มพัฒนาไปส่งความเจริญก้าวหน้าทำให้เกิดศูนย์ราชการ ศูนย์การศึกษา ธุรกิจการค้าและบริการ ซึ่งจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ถึงแม้อำเภอคลองหอยโข่งเป็นอำเภอที่ตั้งขึ้นมาใหม่ แต่เดิมเป็นชุมชนที่เป็นตำบล ขึ้นกับอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งตำบลคลองหอยโข่งเป็นตำบลที่มีมาแต่เริ่มต้น ดังนั้นประชากรที่อาศัยในชุมชนเป็นคนดั้งเดิมที่อาศัยและสืบทอดกันมาแต่โบราณจากการบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่และสถานที่สำคัญหลายแห่ง โดยเฉพาะศาสนสถาน บ่งบอกถึงความเก่าแก่ สมัยต้นรัตนโกสินทร์ หรืออาจมีการตั้งถิ่นฐานก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะสภาพสังคม วัฒนธรรมประเพณี ปรากฏในวิถีชีวิตประจำวันไม่ว่าจะเป็นความเชื่อภาษาศิลปวัฒนธรรม ลักษณะบ้านเรือน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทั่วไปของคนภาคใต้ และเนื่องจากอำเภอคลองหอยโข่งมีอาณาเขตใกล้เคียงกับประเทศมาเลเซีย ทำให้มีการติดต่อกับชาวมาเลเซีย จึงได้รับอิทธิพลทางสังคมสังคม วัฒนธรรมของมาเลเซียมาด้วย เช่น ภาษา ความเชื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ชาวคลองหอยโข่งจะมีความเป็นผู้มีวัฒนธรรม ศิลปะการแสดงอยู่มาก เช่น หนังตะลุง โนรา จะเห็นว่ามียาหนังตะลุง ในอำเภอคลองหอยโข่งหลายคน เช่น หนังนครินทร์ หนังผอม หนังแก้วหนังระรวย หนังเฉลิมเกียรติ ฯลฯ ส่วนโนราจะมีมากมาย เช่น โนราเซียง โนรายาน ฯลฯ ซึ่งประชากรในท้องถิ่นยังชื่นชมหวงแหนและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอีกมาก โดยมีศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน 1 แห่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชากร

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมีอิทธิพลในการดำเนินชีวิตของชาวอำเภอคลองหอยโข่ง เช่น การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชากรประกอบอาชีพโดยอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศ แม้ว่าจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำมากขึ้นแล้ว แต่ประชากรยังยึดสภาพดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ ส่วนการเลี้ยงสัตว์นั้นเมื่อมีแหล่งน้ำสะดวกจึงมีการขยายผลในการเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น

การดำเนินชีวิตของชาวคลองหอยโข่งโดยทั่วไปไม่มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายมีความเกี่ยวเนื่องกันตามระบบเครือญาติ มีความเหนียวแน่นทางวัฒนธรรมพื้นฐาน แต่ขณะเดียวกันความเจริญทางวัตถุ ได้แก่ การคมนาคมที่สะดวกมากขึ้นทำให้วัฒนธรรมภายนอกเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ ความเชื่อและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่รู้ตัว ซึ่งอาจทำให้วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมอาจเสื่อมสลายไปได้ในอนาคต แต่หากชาวคลองหอยโข่งตระหนักและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของตนเองและช่วยกันอนุรักษ์ไว้คงจะเป็นเอกลักษณ์ของชาวคลองหอยโข่งต่อไป